

СЕКЦІЯ 5
РОЛЬ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА МИТНОЇ
ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Володимир Гурба, магістрант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Сочка К. А., к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

За останні роки економіка України зазнала вкрай руйнівних змін як від пандемії COVID-19, так, з лютого 2022 року, від військового вторгнення РФ. Наслідками на даний момент є знищення великої кількості стратегічно важливих підприємств, зниження рівня зайнятості населення, зменшення обсягів товарообороту як на внутрішньому ринку, так і на міжнародних, потужні рівні валютної та цінової інфляції, зменшення доходів державного бюджету та збільшення видатків на військову та соціальну сфери – відповідно ріст дефіциту бюджету, окремо збільшення смертності населення у результаті військових дій на територіях населених пунктів та великі матеріальні втрати від знищення комунальних потужностей.

Зменшення товарообороту на зовнішніх ринках призводить до зниження рівня надходжень коштів до державного бюджету від справляння митних платежів.

Митні платежі – це податки, що справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи [2]. Митний кодекс України наводить перелік митних платежів, до якого входять: мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції)[3].

Важливе значення для збільшення ефективності функціонування механізму системи управління митних платежів є здійснення моніторингу, тобто постійного спостереження щодо їх справляння з метою встановлення відповідності певним вимогам та прогнозам на майбутнє.

Для оцінки впливу воєнного стану на рівень митних платежів, отриманих Державною Митною Службою України, доцільно порівняти показники перших трьох кварталів 2022 року з показниками перших трьох кварталів 2021 року. Доцільність порівняння з показниками 2021 року аргументується тим, що з початку даного року знімалися основні протиепідемічні обмеження і, відповідно, економіка починала відновлюватися після коронавірусної кризи.

Як видно з даних таблиці 1, за перші три квартали 2022 року рівень митних платежів знизився на 39,1 % до рівня перших трьох кварталів 2021 року з 349,6 млрд. грн. до 213,2 млрд. грн. Платежі від справляння акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) мають найбільший ступінь зниження – 52,5% з 58,7 млрд. грн. за перші три квартали у 2021 році до 27,9 млрд. грн. за перші три квартали у 2022 році. Настільки сильне зниження рівня надходжень, у першу чергу, пов'язане із безмитним оформленням автомобілів, яке було введено урядом у період з 1 квітня 2022 року по 1 липня 2022 року. Зменшення рівня надходження коштів від справляння мита склало 46,1%, з 26,7 млрд. грн. за перші три квартали 2021 року до 14,4 млрд. грн. за перші три квартали 2022 року. Розмір отриманого ПДВ від ввезених на митну територію України товарів має найменший ступінь зниження – 35,3%, з 264,2 млрд. грн. за перших трьох кварталах 2021 року до 170,9 млрд. грн. за перші три квартали у 2022 році.

Порівняння динаміки розмірів митних платежів, отриманих Державною Митною Службою, у перші три квартали 2021-2022 рр., млрд. грн.

Назва	1 квартал		2 квартал		3 квартал		Разом	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Мито	8,1	6	8,7	0,5	9,9	7,9	26,7	14,4
Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	16,2	10,5	19,5	9,7	23	7,7	58,7	27,9
Податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції)	77,1	69,5	84,7	28,6	102,4	67,4	264,2	170,9
Разом	101,4	86	112,9	38,8	135,3	83	349,6	213,2

Джерело: складено автором на основі [4].

Звичайно, що припинення роботи Одеського порту, а після його відновлення, значне зменшення навантаження через небажання суб'єктів економіки провадити діяльність у місцях підвищеного воєнного ризику, зменшення кількості імпортоорієнтованих підприємств, зменшення купівельної спроможності внутрішнього споживача до імпортних товарів через нестабільність валютних курсів мають значну вагу в зниженні розмірів отриманих коштів від справляння митних платежів.

У подальшому можна прогнозувати продовження тенденції до зниження рівнів митних платежів через дестабілізацію роботи електричних мереж та нестабільне енергопостачання, що призведе до зниження ділової активності суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності, зниження купівельної спроможності внутрішнього споживача через стрімку цінову інфляцію – як наслідок зменшення попиту на імпортні товари.

Отже, для отримання кращого стабілізаційного ефекту у секторі зовнішньо-економічної діяльності, відновлення рівня надходжень коштів від справляння митних платежів, урівноваження ситуації на внутрішньому ринку потрібно вжити ряд заходів: максимальне спрощення митних процедур шляхом їх повного провадження в електронному вигляді на всіх етапах, впровадженням гнучкої системи оподаткування для імпортних товарів першої необхідності та введення додаткових квот на експорт загальноживаних товарів додатково до тих, що заборонені до експорту, окремо вести мінімальний валютний збір на елітні імпортні товари.

Список використаних джерел

1. Крупка М. І., Грін О. В., Замасло О. Т., Кміть В. М., Крупка І. М., Микуляк О. В., Паславська Р. Ю., Петрик М. І., Приймак І. І., Ткачик Л. П., Рубаха М. В. Митна справа: підручник. Львів: ЛНУ, 2017. 571 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
4. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>.